

HORVÁTH GÉZA

„ALATTAD A FÖLD, FÖLÖTTED AZ ÉG, BENNED A LÉTRA.”

(RENDHAGYÓ MEGEMLÉKEZÉS HECHT ANNÁRÓL)

Váratlanul hagyott itt bennünket, még március 8-án. Lapunk hosszú átfutási ideje nem tette lehetővé, hogy kellő időben emlékezzünk meg róla. Úgy gondoltuk, majd a születésnapján... De az meg a nyár közepén volt. Ezért most, egy új tanév kezdetén szedjük össze emlékmorzsáinkat RNDr. Hecht Annáról, a pedagógusról, a matematikatanárról, tankönyvfordítóról, oktatási szakemberről, karnagyról, a Vass Lajos Kórus elnökéről, a Pedagógusszövetség fardhatatlan munkatársáról, egykori elnökeről, kultúraszervezőről.

Megközelítőleg tíz évvel ezelőtt, amikor hosszas rábeszélés után elvállalta a Szlovákiai Pedagógusok Vass Lajos Kórusának elnöki tisztségét, a Szabad Újság hasábjain megjelent riportban azt kérdeztem tőle, hogy mit várhatunk tőle mint elnöktől abban az időszakban, amikor a reménytelen anyagi helyzet már-már a megszűnés határára sodorta a kórust. Derűlátó és megalapozottan szakszerű válaszát egy Weöres Sándor-idézetrel fejezte be:

*„Egyetlen parancs van,
a többi csak tanács:
igyekezz úgy érezni, gondolkodni,
cselekedni, hogy mindennek
javára legyen.
Egyetlen ismeret van,
a többi csak toldás:
Alattad a föld, fölötted az ég,
benned a létra.”*

Ahhoz túl sok területen kapcsolódott össze a munkásságunk, hogy egy egyszerű életrajzzal elintézzem a visszaemlékezést. Ha csak azt venném számba, hogy jómagam mi mindent köszönhetek neki, már az is egy féloldalmi lista lenne. Mert Hecht Anna (nekünk, tanítókórusbelieknek csak Anni, Annika) úgy használt minden cselekedetével a szlovákiai magyarságnak, hogy közben

másokat is munkára sarkallt. Tudom, több, mint szerénytelenség, de vállalom: személyes emlékeimen keresztül mutatom be Hecht Anna pótolhatatlan nagyságát. Amikor az imént említett riportot készítettem vele, rákérdeztem: miért épp ezt a Weöres Sándor-idézetet választotta mondandója zárásául. *„Az utolsó sora miatt”* – válaszolta. *„Mert én úgy értelmezem, hogy »Alattad a föld«, tehát járj mindig a földön, »fölötted az ég«, azaz ne ismerj lehetetlent, és – ami a legfontosabb – »benned a létra«, tehát te felelsz azért, hogy akár a lehetetlent is megvalósítsd.”* Maga mindig így cselekedett. Úgy mondták: ha kidobták az ajtón, visszajött az ablakon. Ha a cél megkövetelte, valóban ilyen volt.

Magát sohasem kímélte, ugyanakkor önzetlen volt. Roppant sokat tett azért, hogy másokat „helyzetbe hozzon”. Úgy emlékszem, először a 80-as években szervezett karvezető-tanfolyamon és a nagy kórusversenyeket (Kodály Napok, Csengő Énekszó) előkészítő üléseken találkoztunk a Csemadok Központi Bizottságának pozsonyi székházában. 1988 nyarán Pécsen, a X. Europa Cantaton élvezhettük társaságát, ahová ő is, mint még további tizenhárman, Vass Lajos közbenjárására jutottunk el. Egy évvel később, 1989-ben – tehát még Vass Lajos életében – lépett be a Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkarába (a CSMTEKÉ-ba). Kiderült, hogy ő is matematikatanár, és az is, hogy ő is fontosnak tartja a tehetség gondozást. Alig telt el néhány hónap, és felhívta a figyelmemet egy pályázatra: a Szlovák Tankönyvkiadó Magyar Szerkesztősege matematikatanönyvfordítókat keres. Ő is pályázhatott volna; ezt a lehetőséget átengedte nekem. (Helyzetbe hozott.) Sikeresen pályáztam; sokáig egymást támogattuk abban, hogy javítsunk valamit a tankönyvfordítások színvonalán. Még ma is emlékszem arra a beszélgetésre a Tanítókórus próbájának egyik hosszabb szünetében, amikor

rávett: indítsak egy cikksorozatot a szlovákiai magyar tankönyvek nyelvezetéről és a pedagógusok nyelvhasználatáról. A Vasárnapban, és később a Katedrában jelent meg a *Javítsuk ki tankönyveinket!* cikksorozat. Téma mindig volt, hiszen ott voltak a magyarországi szemmel már-már olvashatatlan tankönyvfordításaink, de ezen felül gyakran ő (és olykor Oláh György tanár úr) hívta föl a figyelmemet a „furcsa” szaknyelvi jelenségekre.

1992-t írtunk, amikor nyár elején felhívott, hogy magyarországi matematikatanárok egy újszerű, tehetség-gondozásra összpontosító nyári tábor szervezzenek Zamárdiban, és ide korlátozott számban felvidéki tanárokat is meghívunk. Az egyik bejelentett kolléga visszalépett. Nem akarnék-e helyette eljönni? Hozhatnám a gitáromat is, meg az Europa Cantat-os kórusgyűteményeimet, és egy-két kórusművet betaníthatnánk a táborlakókkal. Szívesen elvállaltam, de ismét úgy éreztem, hogy Anni „álmodott egy nagyot”, hogy túllőtt a célon. Körülbelül száz „matematikaorientált”, országos versenyeken eredményes gyermek és néhány tucat tehetségfejlesztő, versenyszervező pedagógus... Hogy fognak ők kórusban énekelni? (Fölötted az ég...) Kellemesen meglepődtem. Anninak ezúttal is igaza volt. A gyerekek is, a felnőttek is szívesen jöttek velünk énekelni. *Un poquito cantas, Lelola..., Sana, sanina...* – zengett a tábor három-négy szőlamban. Én meg egyik pillanatról a másikra a tábor „főzenésze” lettem. Először, de nem utoljára. Zamárdi után többször Vácott, majd még többször Kőszegen találkoztunk. Itt ismerkedhettem meg számos nagy névvel: Lajos Erzsébettel, Pósa Lajossal, Károlyi Károllyal, Lénárt Istvánnal, Urbán Jánossal, Dobos Sándorral..., a felvidékiek közül Czulka Cecíliával, Csölle Terézzel. A régi ismerősök közt ott volt Mészáros József, Oláh György, Könözi Éva, Keszegh István, Hornyák Pál, stb.

A gyermekek közt „testközelből” ismerhettük meg – többek közt – Lékó Pétert, a későbbi nemzetközi sakknagymestert, aki már ekkor, hetedik korában huzonöt táblán verte meg matematika-tanár-ellenfeleit. Ma már biztos vagyok benne: ezek a matematikatáborok is kellett ahhoz, hogy 1995-ben elindítsam a Katedra Matematikaversenyt. Köszönet ezért Hecht Annának (és Csicsay Alajosnak, aki magával cipelt arra az összejövetelre, ahol a Katedrát országos terjesztésű lappá emelték).

A pedagógusszövetségben mindig ott serénykedett, ahol a legtöbb volt a tenivaló. Másfél évtizedig volt az országos választmány tagja; több választási cikluson át az országos alelnöke. 1998–99-ben ő volt a szövetség megbízott országos elnöke, majd – ezt követően – hat évig képviselte a pedagógusszövetséget és ezen keresztül a szlovákiai magyar pedagógustársadalmat a Szlovák Köztársaság Kormányának Nemzetiségi Tanácsában.

Pedagógiai és oktatáspolitikai munkáját hiánytalanul ellátva mindig jutott ideje a zenére is. 1973-tól énekelt a somorjai Híd kórusban, ahol először szólamvezető lett, majd 2000-ben, Pokstaller László halála után átvette a kórus vezetését. Az időközben Vass Lajos nevét felvevő Tanítókórusban egyszerű énekesként kezdte, majd szólamvezető és vezetőségi tag lett. Ő volt az, aki fölismerte, hogy a kórus létezésének anyagi háttere csak pályázati támogatásokból biztosítható. Először maga foglalkozott a pályázattal, de – szinte észrevétlenül – ebbe a munkába bevonta a fiatalokat (Ficza Lászlót, Mag Tamást), és amikor ez a rendszer működőképpé vált, az énekkar őt választotta meg elnökének. Immár követhetetlen, hogy hány helyen kilincsel (idehaza és Magyarországon) a kórus érdekében. Amikor 2012-ben Rimasimonyiban Poznán Béla, amerikai református püspök a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusát meghívta egy háromhetes amerikai turnéra, valószínűleg egyedül Hecht Anna hitte úgy, hogy

ez meg is valósulhat. (Fölötted az ég...) Akadályok tömegét kellett leküzdenie, de állhatatos igyekezetének gyümölcseként az 50 éves kórus és a somorjai Csalló zenekar 2014 októberében elrepült Amerikába, ahol 21 nap alatt 17 hangversenyt adott magyar és nem magyar közönsége előtt. ... Lapozgatom a kórus 2014-es és 2015-ös krónikáját. Sehoh sem lelem nyomát annak, hogy ezt akkor – Józsa Mónika, művészeti vezetőt leszámítva – kellő komolysággal megköszöntük volna neki. Mert mindenki természetesnek tartotta, hogy Anni mindent el tud intézni. (Bened a létra.) ... 2015-ben az elnöki tisztséget hivatalosan átadta utódjának, a pályázati munkában edződött Mag Tamásnak. De féltő tekintetét még ekkor sem vette le az énekkar ügyeiről.

Am Hecht Anna számára nem csupán a somorjai Híd és a Vass Lajos Kórus jelentette a zenét. Az ő szervező munkájának köszönhetően már körülbelül egy évtizede egy tucatnyi felvidéki énekes többé-kevésbé rendszeresen ott lehetett az Esztergomi Liszt Hét augusztus végi rendezvényén, hogy Tardy László vezényletével elénekelje az Esztergomi misét vagy Liszt Ferenc más monumentális szerzeményét.

Sorolhatnám még a közös élményeket – hol az „alattad a föld”, hol a „fölötted az ég” jegyében. Csak egyet említek még meg ezek közül. A kilencvenes évek közepén Duka-Zólyomi Emese hívta föl a figyelmünket egy 120 órás egyházzenei tanfolyamra. Felvidékről körülbelül tízen fogadtuk el a meghívást. Természetesen Anni is. Valamennyien (kántorok, karnagyok, zenetanárok) nagy érdeklődéssel látogattuk Dobszay László, Szendrei Janka és segítők érdekesítő előadásait.

Hivatástudata minden fontos dologra kiterjedt. A Vass Lajos Kórus tagjai közül fél tucatnyian vettünk részt Lakiteleki Népfőiskola padavató ünnepé-

lyén. Ez számunkra azért volt nagyon fontos, mert ekkor leplezték le a szoborparkban Vass Lajos mellsobrát is. Már akkor éreztem, hogy Anni számára itt nem befejeződött, hanem elkezdődött valami. Több mint százán voltunk, a rendezvényt záró fogadáson csupán másodpercekig beszélgethettünk a régi ismerősökkel. Anninak ez is elég volt ahhoz, hogy Lezsák Sándorral, Vass Dániellel (Vass Lajos fiával), Agócs Sándorral megbeszélje egy Szlovákiában felállítandó Vass Lajos-szobor ügyét, és – nem utolsósorban – azt is, hogy a Tanítókórus a nyári összejöveteli egy részét Lakiteleken tarthassa. A szoborállítási pályázat sikeres lett, de az ünnepélyes átadásig még elképzelhetetlenül sok és kemény tárgyalásokat kellett folytatnia. Ő most sem ismert lehetlent. A Vass Lajos-szobrot 2014 szeptemberében, a Tanítókórus fél évszázados fennállásának jubileumi hangversenye előtt Vass Dániel jelenlétében Lezsák Sándor és Hecht Anna leplezte le a komáromi Duna Menti Múzeumban.

Ahol csak tehetett, szóvá tette, hogy a Tanítókórus alapító karnagyairól sem kellene megfeledkeznünk. Főleg Szíjjártó Jenőről nem. Hiszen ő nem csupán kórusalapító volt, hanem zeneszerző is. A Vass Lajos Kórus akkori vendégkarnagya, Tóth Árpád, tanulmánykötetet is megjelentetett a zeneszerzőről, és legigényesebb műveit fölvette a kórus repertoárjába. Hecht Anna kellett ahhoz, hogy ezt a kötetet mások is megismerjék, hogy a Szíjjártó-műveket a Tanítókórus előadásában sok százan hallhassák. Ha még közöttünk lenne, most minden bizonnyal azon munkálkodna, hogy – az immár Magyar Örökség-díjas – Szíjjártó Jenő is szobrot kapjon valahol Dél-Szlovákiában. És ugyanígy Ág Tibor is, Janda Iván is, Schleicher László is!

Személyes hangvételt ígértem. Ha más emlékezne, aki más közegben találkozott vele, bizonyára mást is írna. De egészen biztos, hogy csupa jót. A somorjiai bizonyára beszélne arról, hogy milyen aktív volt a Somorjai és Vidéke Kulturális Társulásban, a Csemadok alapszervezetében, mások bizonyára sokat tudnának arról mondani, hogy miképp indította útjára a TUDOK-vetélkedőt, megint mások pedig arról, hogy mit jelentett ő a Híd kórus számára. Akik ismertük, csak dolgozni és mosolyogni láttuk őt.

